

Γιάννης Δ. Μπάρτζης, δρ.φ
Πρόεδρος της Εταιρείας Κορινθίων Συγγραφέων

Αρχαία Κόρινθος, 10 Ιουλίου 2023

Αγαπητή μου κυρία Δώρα Γιαννίτση, διευθύντρια του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού στη Ρωσία, αγαπητέ φίλε κύριε Ολέγκ Τσυμπένκο, εκλεκτές κυρίες, εκλεκτοί κύριοι που συμμετέχετε στην ιδιαίτερος επίκαιρη διαδικτυακή εκδήλωση με κεντρικό θέμα: ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΧΝΟΣ ΣΤΗΝ ΤΑΥΡΙΔΑ / ΚΡΙΜΑΙΑ, Σας απευθύνω εγκάρδιο, θερμό, ελληνικό χαιρετισμό!

Λυπούμαι που οι υποχρεώσεις μου στην Κόρινθο ως Προέδρου της Εταιρείας Κορινθίων Συγγραφέων δεν μου επιτρέπουν σήμερα να είμαι μαζί σας. Πολύ δε περισσότερο με στεναχωρεί που δεν μπορώ να παρακολουθήσω τη διάλεξη του διακεκριμένου ελληνιστή και σπουδαίου φίλου μου κ. **Ολέγκ Τσυμπένκο**, τον οποίο γνώρισα σε παρόμοια διαδικτυακή εκδήλωση του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού πριν από έναν περίπου χρόνο, με τη διαμεσολάβηση της εκλεκτής μου φίλης και διακεκριμένης Ελληνίδας συγγραφέως και συμπατριώτισάς μου κυρίας **Εύας Πετροπούλου-Λιανού**.

Καρπός εκείνης της διαδικτυακής γνωριμίας είναι η τωρινή συνεργασία μας με τον κ. Ολέγκ Τσυμπένκο για τη δημιουργία ενός βιβλίου και η έκδοσή του στην Ελλάδα, το οποίο θα παρουσιάζει περιηγητικές αφηγήσεις και σπάνιες περιγραφές από Ρώσους περιηγητές, της οδικής διαδρομής από τον Ισθμό της Κορίνθου προς την Κόρινθο, τη Νεμέα, τη Σικυώνα... μέχρι την Ιερά Μονή Μεγάλου Σπηλαίου και τα Καλάβρυτα κατά τον 19ο αιώνα.

Φίλες και φίλοι, σας επαινώ για την ωραία σημερινή σας ερευνητική και επιστημονική διοργάνωση, η οποία στοχεύει στην ανάδειξη του ισχυρού ελληνικού αποτυπώματος στην περιοχή της Ταυρίδας / Κριμαίας από αρχαιοτάτων χρόνων.

Το ίχνος των Ελλήνων στη χερσόνησο της Κριμαίας είναι πολλαπλό, πολυειδές και πλούσιο, και ιστορείται από τους πρώτους αιώνες της εξάπλωσης εμπορικών κέντρων και της ίδρυσης ανθουσών ελληνικών αποικιών στα παράλια της Μαύρης Θάλασσας (Εύξεινου Πόντου).

Οι ακτές της Μαύρης Θάλασσας και η ενδοχώρα τους αποτέλεσαν μian άλλη “Μεγάλη Ελλάδα”, εξίσου σπουδαία και ανθηρή με την Μεγάλη Ελλάδα της νότιας ιταλικής χερσονήσου. Κόσμημα και λαμπερό πετράδι αυτής της Μαυροθαλασσίτικης Μεγάλης Ελλάδας υπήρξε για αιώνες η περιοχή της Κριμαίας / Ταυρίδας, ένας γεωγραφικός και κοινωνικός χώρος που έθρεψε μύθους πανελλήνιους που ακόμα κρατούν.

Ως μικρό παράδειγμα αναφέρω πως όταν η θεά Άρτεμη διέσωσε την Ιφιγένεια από την ανθρωποθυσία για την οποία την προόριζε ο πατέρας της Αγαμέμνων στο λιμάνι της Αυλίδας, την αντικατέστησε με ελάφι στον βωμό της θυσίας και θαυματουργικώς την μετέφερε και την εγκατέστησε ως ιέρεια στον ναό της στην Ταυρίδα. Εκεί έζησε η πριγκίπισσα των Μυκηναίων πολλά χρόνια υπηρετώντας τη θεά του κυνηγιού, ενώ -κατά τον μύθο- ο βασιλιάς των Ταυρίων, Θόας, της έδωσε εντολή να θυσιάζει όποιον ξένο προσέγγιζε τον ναό.

Σημαντική είναι η παρουσία της Ταυρίδας στην τριλογία του Αισχύλου “Ορέστεια”, αφού για να εξιλεωθεί ο Ορέστης από τον φόνο της μητέρας του Κλυταιμνήστρας,

έπρεπε να φέρει στην Αθήνα το άγαλμα της θεάς Άρτεμης από εκείνον τον ναό της στην Ταυρίδα, όπου ιέρεια ήταν η αδερφή του. Πήγαν λοιπόν στη μακρινή χώρα των Ταύρων ο Ορέστης και ο φίλος του ο Πυλάδης και κινδύνεψαν να θυσιαστούν στον βωμό της θεάς από την ίδια την Ιφιγένεια. Αφού όμως τα δύο αδέρφια αναγνωρίστηκαν, κατάφεραν να διασωθούν και να επιστρέψουν στην Αθήνα.

Οι ονομασίες οι παλαιές στον χάρτη της Κριμαίας -ακόμα και αν σήμερα έχουν αλλάξει χωρίς να έχουν ξεχαστεί τελείως- φανερώνουν την εκεί έντονη ελληνική παρουσία στους αιώνες που πέρασαν: Μαιώτιδα λίμνη, Κιμμερία, Νυμφαίον, Ολβία, Ταυρική...

Οι Σκύθες και οι Κιμμέριοι ήσαν γνωστοί στους Έλληνες από τα ομηρικά ακόμα χρόνια. Με τη χώρα των Σκύθων συνδέονται οι Αμαζόνες και ο σχετικός άθλος του Ηρακλή, ενώ πέρα από τη χώρα των Κιμμερίων πίστευαν οι πρόγονοί μας ότι βρίσκονταν οι πύλες του Κάτω Κόσμου. Αυτό όμως δεν τους τρόμαζε... και ταξίδευαν πραγματοποιώντας τις δικές τους “Οδύσσειες” και δημιουργώντας ναυτικούς εμπορικούς σταθμούς και ανθούσες ελληνικές αποικίες ήδη από τον 6ο και τον 5ο αιώνα π.Χ. με την πλέον αξιοσημείωτη από αυτές την Χερσόνησο, κοντά στη σημερινή Σεβαστόπολη.

Η παρουσία των Ελλήνων στις βόρειες ακτές του Εύξεινου Πόντου υπήρξε ανεξίτηλη και κατά τους επόμενους αιώνες. Οι Έλληνες άποικοι ή μέτοικοι, έμποροι κυρίως και ναυτικοί, δημιούργησαν τη δική τους ιστορία στην ευρύτερη περιοχή της Κριμαίας, και άφησαν πίσω τους πολλά μνημεία λατρείας, αρχιτεκτονικής και πολιτισμού είτε ως αρχαίοι Έλληνες του δωδεκάθεου είτε αργότερα πιο συστηματικά ως σύγχρονοι Έλληνες χριστιανοί δρώντας ειρηνικά σε χώρες ομόδοξων και φίλων λαών.

Η ελληνική παρουσία στην Κριμαία, όπως και σε όλη τη Βόρεια παράκτια ζώνη της Μαύρης Θάλασσας, σταμάτησε με την εγκαθίδρυση του καθεστώτος των Μπολσεβίκων μετά την επανάσταση του 1917. Από τότε τελείωσε μια αδιάκοπα συνεχιζόμενη και μακραίωνη παράδοση ανταλλαγής πολιτισμών, όσμωσης λαών και αμοιβαίας οικονομικής ευημερίας.

Με την ευχή να ειρηνεύσει η περιοχή της Ταυρίδας / Κριμαίας και να ξανανοίξουν πάλι οι παλαιοί πατροπαράδοτοι δρόμοι ειρηνικής επικοινωνίας, εμπορίου, πολιτισμού και αγάπης των λαών μας... εύχομαι από καρδιάς πλήρη επιτυχία στις εργασίες σας.

Με εκτίμηση

Γιάννης Δ. Μπάρτζης, δρ.φ.